

Kaj pomeni dvojezičnost

Njen pomen in njene meje

Svetski dnevnik "Die Tat" je 26. marca t. l. objavil članek s naslovom "Zweisprachigkeit (Kaj pomeni dvojezičnost), ki ga v prevodu ponastiskujemo kot prispevek k vprašanju o pomenu osnovnošolske vzgoje v materinski in kot prispevek k vprašanju ali je za kulturni razvoj otroka dobro ali ne, če se v osnovni šoli začne s poučevanjem tujega jezika.

V kulturni mejni deželi kot je Svica, na sto in sto razlogov sil, da iščemo v dvojezičnosti rešitev za najrazličnejša politična in kulturna vprašanja in da ji brez pogovora ne pomenimo slavo. Mnogi tučci si predstavljajo, da znaajo švicarji dva jezika, mnogi švicarji pa obžalujejo, da dejansko ni tako. Ali je to dejansko obžalovanja vredno?

Kaj pomeni dvojezičnost? Le to, da nekdo obvlada popolnoma in enaki meri dva jezika in da v obeh živi. Dejansko moramo podvomiti v obstoj nekega podobenja. Če si to vendar moramo predstavljati, bi se morali vprašati v katerem jeziku ta človek misli in — majhna značilna poteza — na primer v katerem jeziku šteje. Če se dogaja, da nekdo misli izmenično v dveh jezikih, kakršen je pač predmet, se nam zdi to neverjetno. Imamo seveda mnogo ljudi, ki obvladajo dva jezika s približno enako pravilnostjo in popolnostjo. Če gre to obvladovanje tudi tako daleč, da morejo uporabljati v obeh jezikih specifično miselno obliko, ki jo zahteva jezikovna oblika, bi bilo treba to šele raziskati. Za dejansko dvojezičnost je seveda potrebno, da se obeh jezikov učimo že v otroških letih; med odraslimi komaj najdemo človeka, ki bi neki tuj jezik obvladal prav tako dobro kakor svoj materinski jezik.

Če se zamislimo v vlogo, ki jo materinski jezik igra v razvoju otroka, je s tem že dana pozitivna in negativna ocena dvojezičnosti, ki jo izkušnja pozneje popolnoma potrjuje. Izraz materinskega jezika za neko stvar je ta stvar sama in obratno. S tem je hkrati podana takoj tudi omejitev. Materinski jezik je izrazni sistem za bistven in ploden zorn kot, iz katerega je mogoče gledati na svet stvari in dogodkov. Skoda, ki izhaja iz te poslednje okoliščine, presegajo mnoge prednosti.

Izobrazba, ki jo človek dobi, je omejitelj, utesnjen; tako zahteva že stvar sama.

Toda kdor je krepko to, kar je in kar si je kakor koli izbral, je vse, kar človek more biti. Prav v svojem materinskem jeziku najde vse kar je nujno za obvladovanje sveta in za posredovanje izražanja tega obvladovanja. Materinski jezik je kos človeku lastne oblike, ki je prej desetkratno pospeševanje življenja kot njegovo utesnjevanje. Razčlenjenost in prodornost njegovega sveta najde v materinskem jeziku skoro neizčrpno orodje, pri čemer stvarna bogatstva raste hkrati v ustreznem napredovanju v oblikovanju jezika kovega elementa.

Kako vpliva dvojezičnost na ta organski razvoj? Odgovor je zelo preprost. Pri izredno nadarjenemu bo njegov svet s dvojezičnostjo pridobil neko privlačno dvomnost. In če mu je lastna tudi preudarnost, more ta privlačnost postati tudi nekaj več kot gola spodbuda. Trdna zračnost med besedo in stvarjo se razveže, napredujoča dialektika se ovije okoli vsakega pojma, med dvema načina gledanja, med dvema pogosto vzajemno se izpopolnjujočima se osvetlitvama določene odnosa med stvarmi. Vse se giba proti vsemu. Jasno je, da če se kljub temu utesnjevanje v tem gibanju ohraniti trdno stališče do stvarnosti in jo dojeti brez površnosti v vseh njenih fazah in protislovnosti — tedaj mora iz tega izhajati pomnožitev duhovne plodnosti. Pri tem pa ni nujno le, da je in ostane le en jezik resnično materinski jezik, da ne bi drugače postalo vse relativno, ampak tudi da je človek sposoben zbrati mnogostranske možnosti duhovne predelave, ki jih zahteva mnogostransko jezikovno znanje. Če to ni primer, potem se vse pogreznje v neprijetno, varljivo medsebojno odvisnost, vse izgine, otopi in se vzajemno slabi. Poznavanje stvari stoji tedaj v obratnem odnosu do jezikovnega znanja in tako postane nemogoče oblikovanje duhovnega značaja. Tudi kjer ne gre za skoro popolno dvojezičnost, gre za nevarnost, ki zadeva vse jezikovno znanje, ki ni v skladu z obstoječimi duhovno-kulturnimi silami.

Tudi če more dobro znanje tujega jezika posredovati vpravo majhni deželi različnost in mnogostransost v stališčih, je potrebno opozoriti na to, da ne moremo takega jezikovnega znanja zamenjati z ugojjo — in da bi zato pridobivanje takega znanja dala preveč prostora za ljudskošolski in srednješolski izobrazbi. Človek, ki je trdno zakoreninjen v svoji materinski, ki pa ima malo ali nič znanja iz tujega jezika, je vendar bolj izobražen kot nekdo drugi, ki sicer govori več tujih jezikov, ki pa ni nikjer toliko doma, da bi mogel prebrati, da se mu ne bi jezik medsebojno neutraliziral kar se tiče njihove kulturne vrednosti. Praktični razlogi učenja tujih jezikov so poglavitno zasede; njihova kulturna vrednost pa ni absolutna.

E. B.

Do kdaj?

Ne mine dan, da italijanska civilna oblast ne krši določb londonskega spomenika. Do kdaj? Kdaj bodo izpuščili na svobodo antifasiste iz Skednja in mladince iz Kriza?

Ob smrti msgr. G. Sirottija

Premilil je po krajši bolezni monsignor Giovanni Sirotti. To smo izvedeli iz "Piccolu". Urednik se ga je v krajšem nekrolohu spomnil kot vzornega duhovnika, borce in branilca ne samo cerkvenih, ampak nasploh italijanskih interesov. Pogrebni svečanosti, kot poročajo "Piccolu", so se imeli udeležiti tudi tržaški škof Santin, zraven njega istrski begunci s koprsko in rovinjsko zastavo. Vendar pa moramo tudi mi povedati nekaj besed o pokojniku oziroma, kljub znanemu izreku, da se sme o mrtvem govoriti samo dobro. Nismo krivi, če smo imeli z msgr. Sirottijem (Sirotičem) Slovenci precej opravka v ostrem boju za naš goli narodni obstoj.

Msgr. Sirottija poznamo Slovenci najbolj po tem, da se je zelo enotno uveljavil na področju raznarodovalne akcije, naperjene proti slovenskemu življenju Juljske

krajine med obema vojnama. Višek je ta akcija dosegla v času fašizma, ko je bilo uničeno domala vse, kar ni bilo italijanskega. Konec konca je dosegla takšne oblike in obseg, da so italijanske fašistične oblasti skušale odpraviti slovenski jezik celo iz cerkve. Da bi se to doseglo brez nečega odpora, je bilo treba v prvi vrsti zastrupiti slovenski duhovniški naraščaj, umoriti v njem sleherni nacionalni čut, ga z eno besedo postopno poitalijanciti. In prav v tem pogledu se je msgr. Sirotti nadešal dobro izkazal.

Leta 1923 je ustanovil v Koprju Malo semenišče, kasneje spremenjeno v redno škofijsko semenišče, kjer se je pripravljala na duhovniški poklic mladina iz Istre. Da je bila med temi učenci Slovenci in Istranci, ni treba poudarjati. Le-ti so predstavljali material, ki ga je bilo treba obdelati v eduhu novega časa, t. j. kot so

narekovali interesi italijanskih ekspanzijskih strasti in sovražnosti, ta čas ostro naperjeni proti sosedni Jugoslaviji in hkrati, razumljivo, v prvi vrsti proti domačemu slovenskemu življenju. Leta 1931 je msgr. Sirotti stopil na mesto dotedanjega gorjskega škofa msgr. Franciška Sedeja, zaščitnika slovenskih nacionalnih in verskih pravic, ki je pod pritiskom moral odstopiti ter prosti za upokojeve. Stori pa je to šele po predhodni obljubi, da bo na njegovo mesto postavljen pravičen in nepristranski mož. Kolikšna je bilo njegovo razočaranje in kolikšna razočaranje vse slovenske duhovščine, ko je to mesto zasedel eden njihovih najbolj zagreženih nasprotnikov msgr. Sirotti!

Najbolj nebrzdane mu "italijancem" so bila s tem odprta vrata, in prvo, kar je novi apostolski administrator ob svojem nastopu storil, je bilo to, da je tako iz škofijske palače kot iz gorjskega Velikega semenišča odslužil vsi slovenski služenčad. Hkrati, oziroma kmalu zatem, se je začel na slovensko duhovščino izvajati načrtni pritisk, da bi slovenske otroke poučevala v italijanskem. Pod preteklo, da treba skrbeti za duhovni blagor tudi tistih italijanskih naseljenčev, ki so se bili, sicer zelo redko, naselili v tej ali oni slovenski vasi, so začeli sem pošiljati izrazito italijansko razpoložene duhovnike vse v cilju, da bi se ti kraji čimprej spremenili v čisto, najčistejšo italijansko provinco.

Toda, kakor se je stremelo, da bi se po eni strani poitalijancilo kar največje število slovenskih duhovnikov, tako je na drugi msgr. Sirotti napravil vse, da bi se tudi število slovenskih semenišč in vzgojnih zavodov skrcilo na minimum. Tako je n. pr. ob izdatni pomoči fašističnih oblasti, še preden je nastopil mesto msgr. Sedeja, dosegel, da je prišlo pod sodni sekvester slovenski Alojzijevec v Gorici. Postavljen je bil komisar, neki italijanski duhovnik. Nedolgo zatem je bil slovenski ravnatelj zavoda zamenjan, slovenski prefekt in vzgojitelj pa postavljeni pred vrata.

To isto je hotel doseči tudi v Gorici. Velikemu semenišču. Naletel je na odpor, in ker drugače ni šlo, je najprej v semenišče poklical skupino svojih bišev gojencev iz koprškega semenišča, ki so potem tu, kjer je bil med pripadniki slovenske in italijanske narodnosti vladala stoga, zanetili plamen nacionalističnih strasti. Dosegel je tudi to, da je bil maja 1934 poravnatelj semenišča Rutar aretiran ter konfiniran v južni Italiji. Ne moremo se dlje zadržati pri nastevanju zaslug, ki

(Nadaljevanje na 7. strani)

Šolsko zdravstvo v tržaški občini služi za vzor ostalim občinam države

Zdravniško službo občinskih šol vrši 76 zdravnikov in zdravniških pomočnic, ki so lani pregledali 28.231 šolskih otrok obeh narodnosti s 50.448 pregledi. Brez stalne šolske zdravniške oskrbe so nižje srednje šole, 3 otroški vrtci in 14 osnovnih šol

V okviru splošnega tehničnega napredka v povojnih letih je močno napredovalo tudi zdravstvo in tehnična zdravstvena pomoč vsem otrokom. Umrjlost se je v nekaterih deželah, ki so najbolj napredovale na zdravstvenem področju, zmanjšala na minimum. V Izraelu na primer, kjer so rojstva lani dosegla 32,7 na tisoč prebivalcev, je umrjlost padla na 6,4. Tudi v Danski, Norveški, Švedski, Nizozemska in ZDA so preteklo

leto zabeležila manj kot 10 mrtvih na 1000 prebivalcev. Tako nizka umrjlost, ki v najbolj zaostalih deželah v Evropi in Ameriki ne doseže 16 mrtvih na tisoč prebivalcev, je predvsem sad velikega napredka na zdravstvenem področju, ki mu posamezne države posvečajo vedno večjo in večjo pozornost. V okviru splošnega zdravstvenega napredka je se posebno važno področje šolskega zdravstva. To področje, ki zdravstveno

nadzoruje otroka v njegovem najbolj kritičnem obdobju razvoja, ni še povsod doseglo želene višine. Toda naše mesto je na področju šolskega zdravstva in na tem področju s italijanskimi mesti, na prvem mestu. Zato je bil Trst večkrat postavljen za vzor, kot mesto z odlično šolsko zdravstveno organizacijo.

Na zalost moramo ugotoviti, da so prav podatki o tako važnih področjih, kot sta zdravstvo in higiena, med prebivalstvom premalo znani. Šolsko zdravstvo tržaške občine vodi občinski higienski in zdravstveni oddelek. Do letos so prišli v poštev vse zdravstvene (slovenske in italijanske), strokovne šole in otroški vrtci. Lani je bilo v teh šolah, samo osnovne šole obiskuje skupno 16.669 otrok, zdravniško oskrbovanih je 32.100 otrok in sicer 28.231 slovenske in italijanske, 3.869 slovenske narodnosti. V tem številu je vključenih tudi 1.838 otrok zabelnih šol, ki pa uživajo Zdravniško službo občinskih zdravnikov.

Zdravniško službo občinskih šol vrši danes skupno 76 zdravnikov in zdravniških pomočnic in sicer 25 splošnih šolskih zdravnikov, 7 šolskih zdravnikov specializiranih v pediatrijo, 9 zobozdravnikov, 2 zobotehnikarji, 11 zdravstvenih pomočnic, 12 zdravstvenih pomočnic za razne preglede in 2 zdravstvena svetovalca.

102 šoli je lani uživalo popolno zdravstveno oskrbo. V 61 šolah so pomagale tudi prostovoljne zdravstvene pomočnice. Se vedno pa so brez stalne zdravniške oskrbe nižje srednje šole, 3 otroški vrtci in 14 osnovnih šol.

V letu lanskega leta so bili sprejeti trije novi ukrepi, ki bodo morali biti letos uresničeni in sicer:

1. Raztegnitev šolske zdravniške službe na višjo srednjo šolo. Ta služba ne bo obvezna, ampak bo kljub temu koristna, kar bo skrbela za preprečitev tistih bolezni, ki so najbolj nevarne za mladostnike. V ta namen je bilo sprejetih v službo že 5 novih zdravnikov, ki so nastopili v službo v začetku leta.

2. Ustanovitev kardiološke posvetovalnice, ki bo modernije opremljena in bo začela v kratkem delovati. Ta posvetovalnica se bo pridružila že drugim obstoječim specializiranim posvetovalnicam in sicer: okulistični, nevrološki, pediatrijski, otorinolaringološki, ortopedski in zobozdravniški.

3. Nabava prevoznega zobozdravniške ambulante, ki jo bo gradilo in ki bo začela delovati letos. Ta potujoča ambulanta bo služila vsem okoliškim šolam.

Lani so šolski zdravniki za splošne bolezni napravili 8.532 pregledov v otroških vrtcih, 33.896 v osnovnih in strokovnih šolah 8.048. Skupno so jih sred 90.448 pregledov. Šolske zdravniške službe, ki so bile poslanih na pregled nevrološko-pediatrijske posvetovalnice, okulistične posvetovalnice pa je sprejela na pregled 1.349 šolskih otrok. Ortopedijska posvetovalnica je v preteklem letu ugotovila 4.502 napaki drža šolskih otrok, ki jih takoj poslali na terapevtske vaje v razne šolske telovadnice. Posvetovalnica za bolezni v nosu, ušesih in grlu je sprejela na pregled 1261 otrok.

Ogromno delo so lani opravile zobozdravniške ambulante. Na tem zdravstvenem področju, ki je šolsko mladino tako velike važnosti, deluje 11 ambulant. Skoraj polovico šolskega otroštva je potrebovala zobozdravniškega posredovanja. Ko bo začela delovati tudi potujoča zobozdravniška ambulanta, ki bo služila, kot smo že omenili okoliškim šolam, bodo vsi šolskoobvezni otroci v tržaški občini uživali zobozdravniško oskrbo. To področje splošnega zdravstva je za otroke zelo važno in pomembno, ker je zdravljenje v zgodnji starosti in v zdravljenju predvsem zelo učinkovito. Če otrok izvirajo prav iz slabe prebave zaradi slabih zob,

RAZSTAVA PSOV NA TRŽAŠKEM VELESEJMU

Veliko zanimanje ljubiteljev psov za jugoslovanskega ilirskega ovčarja

Ceprav na zadnji pasji razstavi v jugoslovanskih prostorih v Trstu ni bilo mnogo zvezde Gine Lollobrigide, je bila udeležba "oliksna, da moremo sklepati, da si pes vedno bolj utira pot v človeška srca in da postaja marsikdaj skoraj nemadomestljiv človekov prijatelj.

Na tej razstavi je bilo okoli 80 najrazličnejših vrst; najbolj pa so bili zastopani nemški ovčarji in pa nemški boxerji. Ni manjkalo drugih redkih psov, ki so vzbujali veliko zanimanje gledalcev, kakor tudi razsodiča.

Med takimi redkimi razstavami je bil tudi ilirski ovčar, ki je bil takrat pod Italijo, in da zaradi tega pripada italijanskim pasmam. Končno je imagal pravica; kazalo se je, da je ilirski ovčar nacionalni jugoslovanski pes.

V južni Jugoslaviji rabijo te vrste psov za čuvanje čred. Zaradi nezadostne pozornosti in skrbri je bila pasma precej

krizana, kajti pastirji pa tudi lastniki teh psov niso dovolj pazili, da bi se pasma obdržala. Sedaj se na to zelo pazi in vzgojena je bila cela vrsta lepih primerkov, ki so se odlikovali tako doma kot v inozemstvu. Med takimi psi je šarplanec iz Ljubljane z imenom Sah, ki je pred leti bil v Opatiji prvo nagrado in ki je res nekaj izrednega.

O šarplanecih krožijo po južni Jugoslaviji najrazličnejše govorice. Tako pravijo, da jim kmetje takoj po rojstvu odrežejo en uhel, da bolje slisi volka. To pa je brez vsake podlage. Nasprotno pa je res, da imajo čuvarki čred okoli vratu bodičast obroč, ki mu varje v boju z volkovi vrat, ki ga volkovi najraje popadejo.

Neki slovenski tehnik — ki je v Makedonijo pripeljal šarplanca iz Slovenije, ne da bi pes kdajkoli videl čredo ovac — je povedal, da se je pes takoj počutil doma in da je brez slehernega povelja instinktivno prišel hoditi okoli črede in paziti, da se ne bi kakter ova izgubila.

Ko so pred meseci v Ljubljani govorili o kinoloških uspehih, so ugotovili, da se za ilirskega ovčarja zanimajo ne le v Jugoslaviji, ampak tudi v inozemstvu. Priomnimo naj, da se zanj zanimajo Nemci, ki so baje pošiljali za Šaha visoke vsote, ne da bi omežali njegovega lastnika, ki se je nanj tako navezal, da ga ne bi dal za nobeno ceno.

Jugoslovanski ilirski ovčar

FRANC BERGINC

TRST — UL. F. FILZI 8 (vis. prtlj.) — tel. 28-748

IMPORT - EXPORT

ter RAZNA TRGOVSKA ZASTOPSTVA

URAR IN ZLATAR

Guden Karel

TRST — UL. C. BATTISTI 31

Velika izbira vsakovrstnih mostih in ženskih ur - Zajamčena vsa popravila - Bogata izbira - Predelava zlatnine po naročilu.

Trdka GIACOMO VATOVEC nasl.

TRST — UL. TORREBIANCA 19 — TEL. 23-371

Uvoz, izvoz, kolonialno blago, kemikalije, konfekcije, POSILJA DARILNE PAKETE.

„Tergestrans“

UVOZ

IZVOZ

Papir - Celuloza - Kemični artikli
Ind. naprave in stroji - Elektr. material

Ul. Commerciale 15/a - Tel. 24-619

MILAN SVAB SOAVE

PROJEKTIRANJE — MONTAZA CENTRALNIH KURJAV IN VODOVODNIH INSTALACIJ — KLEPARSTVO

ULICA S. GIUSTO št. 16 — TELEFON št. 93-609

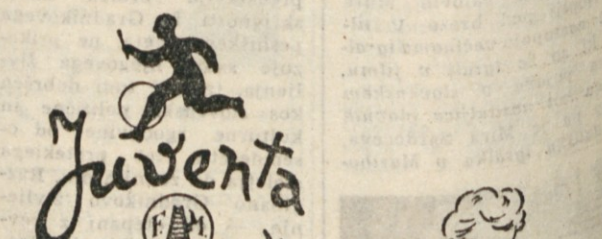
Ribarič Ivan

IMPORT • EXPORT

VSEH VRST LESA IN TRDIH GORIV

TRST — ULICA F. CRISPI 14 — TEL. 93-502

ULICA DELLE MILIZIE 19 — TEL. 96-510

NAJBOLJ CENJENI
ČEVLJI
ZATO KER SO
TRPEŽNI
ELEGANTNI
CENENI

TRST, Trg Stare milnice (bivši Trg Impero)

KMETJE VRTNARJI

Za vsako vašo potrebo se obrnite na domačo trdsko

FURLANI EDVARD

TRST, Ul. Milano 18

TELEF. 35-169

katera vam nudi po najnižjih cenah vsakovrstna semena najboljših inozemskih krajev in semena lastnega pridelka ter razne sadike, žveplo, modro galico, umetna in organska gnojila ter vsakovrstno orodje in stroje vsake velikosti

POMEMBNA JUGOSLOVANSKA ZNANSTVENA USTANOVA, O KATERI MALO VEMO

V službi znanosti in gospodarstva

Inštitut za oceanografijo in ribištvo v Splitu je eden vodilnih tovrstnih ustanov v svetu in ga bolj poznajo v tujini kot doma

SPLIT

V poročilu Združenja morskega ribištva Jugoslavije je rečeno, da to Združenje sproučuje možnost glede uporabe znanstvenih pridobitev v ribištvo in uporabljati predvsem znanstvene sadove Inštituta za oceanografijo in ribištvo, čigar delo je usmerjeno predvsem na obravnavanje nekaterih perečih vprašanj ribištva. To je prvi primer, da silimo resnico, ki je razpršila precej zakoreninjeno zmotno.

Znano je, da stoji pod Marjanom v Splitu veliko poslopje iz klesanega bravelke kamna in da se v njem več strokovnjakov ukvarja s proučevanjem našega morja in morja sploh. Nekdo nam je celo povedal, da pripada tej znanstveni ustanovi, ki se imenuje Inštitut za oceanografijo in ribištvo FLRI, vodilno mesto med vsemi sorodnimi ustanovami na Sredozemlju in eno imed v svetu sploh. Vendar pa nam misli, da sede v tem poslopju stari profesorji in upokojeni pomorščaki, nekako ločeni od sveta, skrbijo in ose-

ko, valove, temperaturo, gostoto in prozornost morja, geološko sestavo in razvoj zemeljske skorje pod vodno gladino. Zanimivi so v tem oziroma pehi, ki so jih dosegli jugoslovanski strokovnjaki s proučevanjem hranljivih soli Jadrana. Poskusi, ki so jih delali na slanih jezerih na Mljetu, so pokazali, da je moč s svojevrsnim kemijskim posegom umetno povečati plodnost v bolj zaprtih zalivih (Malostorški zaliv, Novigradski morje). Ker je od sestave morskoga dna nekoliko odvisna razširjenost posameznih ribjih vrst, se to geološke raziskave podlaga za sestavljanje tako imenovanih ribjih kart.

KAJ JE PLANKTON?

V enem izmed laboratorijev biološkega inštituta se ukvarjajo strokovnjaki s proučevanjem rastlinskega sveta v morju od velikih rastlin (alg in cvetnic), priraščeni na morskem dnu, do plavajočih, s prostim očesom nevidnih milijard drobnih teles, ki so podlaga vsega življenja v morju. Z njimi se posredno ali neposredno hrani ves živi morski svet. To je tako imenovani rastlinski plankton.

Glavni potrošnik planktona so enako nevidna telesa, mikroskopska bitja, znana s skupnim imenom "živalski plankton". Rastlinski plankton se razvija in razmnožuje v kolonijah in razmerju v skladu s hranljivimi solmi, živalski, katerega življenje je odvisno od prvega, pa je glavna hrana sardel, najštevilnejši rib v naših morskih lovcih. Planktoni so nenehno razmnožujejo, pa tudi poginjajo. Mrtvi padajo na morskno dno kot nenehno hranljiv dež, kjer se hranijo z njimi tako imenovane bele ribe.

Znanstvene raziskave so se tako napredovale, da so strokovnjaki natanko ugotovili ne le tesno povezanost, marveč tudi najtesnejšo medsebojno odvisnost med posameznimi skupinami in naselji živih bitij v morju.

ske skupine — bedi da poginjajo "naravne" ali nasilne smrti — so izpostavljene milijardi voljski mikrobom, bakterij, ki iz ostankov mrtvih bitij črpajo hranljive kemije soli in jih spušcajo nazaj v vodo. Te soli so hrana za rast novih rodov živih bitij in o-mogočajo nenehno obnavljanje življenja v morju.

Znanstveni oddelki in laboratoriji inštituta spremljajo sleherno fazo tega dogajanja v morju, ugotavljajo vse pomembnejše pojave v zamašnem življenju v morskem vodi in dajejo tem pojavom potrebna znanstvena jasnost, dokumentacijo in predložit. Mišliti pa mora več let znanstvenih analiz in raziskav, preden pridejo vsa ta dognanja kolikor toliko zanesljivo v službo ribištva in preden koristijo ostalim praktičnim potrebam človeka.

ZANIMIVO ŽIVLJENJE SARDEL

Ker je sardela najvažnejša riba za jugoslovanski ribarstvo, za njeno ribjo industrijo, se je poseben laboratorij posvetil proučevanju njenega življenja na Jadranu s konkretnim ciljem, da bi omogočil čimveč stalnost oziroma možnost, da bi ribi ujeti čimveč sardel. Posebno pozornost so posvetili proučevanju preseljevanja sardel in splitskem inštitutu se je prvega na svetu leta 1948 posrečilo z uporabo metode obeleževanja rib uspešno njihovo pot po morju.

Samo leta 1949 so spustili v morje kakih 30.000 sardel in vsaka je imela na hrbtni površini cevko s pisnimim znakom v dveh jezikih. Od teh sardel so ujeli med letom kakih 300, kar je znatno približilo, da so ugotovili, kam sardela odplavalja in po kateri poti se vračajo.

Poseben laboratorij proučuje "cikros" in prvi razvoj jadranskih rib nasploh, zlasti pa sardel. Ko ugotove povprečno življenjsko dobo, se približno število življenja zaroda, ni težko dognati, ali je število zaroda manjše ali večje od normalnega; s tem pa hkrati ugotove, ali se obeta za nekaj let vnaprejši dober ali slab ribolov.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Vse te rastlinske in žival-

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

Za dostojno proslavo protifašistične borbe

Kdaj bolj kot letos pričakuje občan, da se bo v Gorici proslavljala obletnica upora italijanskega ljudstva proti fašizmu. Doslej je v Gorici ta važen dogodek v italijanski zgodovini ni proslavljala; letos pa vse kaže, da bo do proslave prišlo, in sicer prav na državni praznik desetletnice upora, ki je nacifasizmu zadal še poslednji smrtonosni udarec.

Nove tablice

Večurnost lanskoletnih tablic za vozove preneha s 1. majem. Do tega dne si bodo morali lastniki vozov na vprežno živino preskrbeti nove tablice na davčnem uradu. Pristojbine so nespremenljive. Oproščeni so lastniki vozov za kmečko uporabo in lastniki poljedelskih strojev.

DEŽURNA LEKARNA

Danes posluje ima dan ponovi lekarna Alesani, Ul. Carducci 12 - tel. 22-68; od 8. do 13. ure pa je dežurna lekarna Pontoni-Bassi, Raštel 27 - tel. 33-49.

IZ PODBONESCA

Pri požganju grmovja se je močno opekel

V torek popoldne je 76-letni kmet Miha Batistič iz našega vasi požgal nepotrebno grmovje na svoji senoži. Naenkrat ga je plamen opazil in skoraj bi ubogi starček zgorjel kot sveča. Toda Batistič je kljub svoji starosti uspel pogasiti ogenj, ki ga je hotel stisniti v smrti obroč. Le s težavo se je vrnil domov, kjer mu je družina nudila prvo pomoč. Sin Fabio ga je nato odpeljal v videmsko bolnišnico, kjer so mu zdravniki ugotovili opekline I. in II. stopnje in sicer po rokah, nogah in na trebuhu. Batističev stanje je še vedno slabo, vendar je upati, da bo okrevanje v 20 dneh.

Očeta je pretepel

V torek zvečer se je začel 21-letni Bruno Maršev iz Podbescia z neznanimi vzroki prepirati z očetom. Beseda je dala besedo in prepir se je kmalu spremenil v pretep. Razburjeni Bruno je udaril svojega očeta, 60-letnega Alojza Marševa najprej s pestjo nato pa še s stolicjo po glavi. Poškodoval ga je tudi po drugih telesnih delih. Domači so morali poklicati zdravnika, ki je nesrečnega očeta poslal v bolnišnico. Tu se bo moral Maršev zdraviti mesec dni. Zvečer so v vas prišli orožniki, ki so mladega Bruna takoj aretirali. Sedaj sta oboje v Cedadu; sin v zaporu, oče pa v bolnišnici.

Nov delovni center

v Števerjanu

S 14. aprilom se bo v števerjanski občini pričel nov delovni center; tako so sklenili svetovalci na zadnji seji občinskega sveta v Števerjanu. S tem centrom bodo po pravili najbolj potrebne poti v Števerjanu, na Valeršču, od občinske poti proti cerkvi in poti v Jazbinah.

Uspehi Juventine

V nedeljski tekmi s Corono je Juventina na sodovnjem igrišču zmagała s 3:1. Danes bo igrala v Brazzanu proti tamkajšnjim enajstotist. Ljubitelji Juventine organizirajo izlet z avtobusom, ki bo odpeljal ob 14. uri s trga v Števerjanu.

Juventina deli z Mošo prvo mesto; oboje ima po 27 točk. Enajstotistka ima zelo lepe upe, da osvoji prvo mesto v lestvici in da na ta način ponovno pride v željeno kvalifikacijsko prvenstvo, odkoder je svoj čas izpadla.

Globe v marcu

Mestni stražniki so v mesecu maju zabeležili skupno 400 glob, ki so bile izrečene zaradi prekrškov raznih prometnih in mestnih pravil. Globe so bile takole razdeljene: cestna policija 5, prometna policija 295, mestni stražniki 71, kmečka policija 11; zaradi prekrška tržnega pravilnika je bilo kaznovanih 12 oseb, pravilnika o psih 3 in zaradi prekrškov izrednega trgovin tudi 3 osebe. V tem času je

Izlet v Jugoslavijo

Včeraj ob 14. uri je iz Gorice skozi blok pri Rdeči hiši odpeljal na tridenveni izlet v Jugoslavijo avtobus izletniki. Izlet je organizirala potovalna agencija Appiani. Izletniki bodo obiskali Ljubljano in Bled.

Pred občnim zborom

nabavno prodajne zadruge

Redni letni občni zbor goriške nabavno-prodajne zadruge bo 17. aprila ob 10. uri v standreški kino dvorani. Najprej bodo razpravljali o prilagoditvi zadržinskih pravil zakonu o zadržništvu; sledilo bo poročilo upravnega odbora, razprava o obračunu za leto 1980 in razprava o uporabi čistega dobička.

Ce za napovedani občni zbor ne bo sklepnege št. stila članov, bo občni zbor 24. aprila ob isti uri na istem mestu.

SEJA OBČINSKEGA UPRAVNEGA ODBORA

Vrtec v Pevmi na podarjenem

zemljišču ustanove Tre Venezie

Na zadnji seji odbora goriške občine so razpravljali o zahtevi ustanove ONAIR, naj se ji podari del zemljišča ustanove Tre Venezie v Pevmi za gradnjo novega otroškega vrta. Odbor je predlog sprejel.

Po tem lahko sklepamo, da bo omenjena ustanova v kratkem pričela z gradnjo otroškega vrta in da bo moč govoriti v novem šolskem letu vanj sprejeti številne otroke iz Pevme, ki morajo dnevno prehoditi dolgo pot na Oslavje ali pa v goriško predmestje onkraj pevskega mesta.

Ko bo otroški vrtec odprt, bodo imeli prilžnost, vanj poslati svoje otroke tudi tisti starši, ki so jih doslej pošiljali v italijanski vrtec, ki snaj bi bil bliže kot oslavljski.

Urnik lokalov

za praznike

Za velikonočne praznike, in sicer 10. in 11. aprila bodo z dovoljenjem oblasti lahko odprti vsi noč lokaliz brezalkoholnimi pijačami, kakor tudi kavarne, bari, gostilne in restavracije, izključene pa so »betole« in vinotoki. Ta odredba velja za Gorico, Tržico in Gračevo. Po vseh ostalih občinah goriške pokrajine pa se bodo lahko zgoraj omenjeni lokaliz za praznike zaprli tri ure kasneje kot normalno.

Gostilne odpre vso noč

Danes zvečer in jutri bodo v Gorici Tržicu in Gračevo lahko bari, gostilne in kavarne odprte vso noč. V predmestnih omenjenih krajeh in v ostalih občinah goriške pokrajine bodo omenjeni lokaliz lahko podaljšali urnik za tri ure.

Nezgodna delavca

Z višine kakih 6 m je v petek padel 26-letni Franc Mastorillo s Trga sv. Roka št. 6, Mastorillo, ki je zaposlen pri podjetju Palenga, ki sedaj gradi v podgorški predelnici, je bil na precei visok svoj delo. Po nesreči pa je z nogo stopil v prazno in ker je izgubil ravnotežje, je padel z ogrožja.

Na pomoč so mu prišli drugi delavci, ki so mu

„GAZZETTINO“ v lastni pasti

Kateri je tisti slovenski tisk, ki je zaviral delovanje jugoslovansko-italijanske komisije za omejevanje prometa Vidmu, kot je pred dnevi pisal Gazzettino, se najbolje vidi iz petkovnega članka socialdemokratskega glasila Giustizia, ki je objavila v zvezi s prekinitvijo pogajanj članek, iz katerega sledi, da je za prekinitev pogajanj kriva krščenška demokracija, to se pravi stranka, katere glasilo je sam Gazzettino.

Giustizia jasno pove, da je italijanska delegacija vodila pogajanja v neprijateljskem duhu iz katerega tudi izhajajo aretacije škedenjskih protifašistov, žaljenje našega narodnika čuta po državnem pravniku v Trstu itd.

Gazzettino je torej, ponavljamo, zelo neresničen; tokrat ga na laž nismo postavili mi, ampak...

In še: zgodba o tatu je bila povsem na mestu!

Srednjeevropski pokal

29. junija bodo prve tekme

FIRENZE, 9. — Tukaj so se sestali predstavniki držav, ki bodo sodelovale v »Srednjeevropskem pokalu«. Tekmovanje bo že letos in sicer bo imelo značaj nekakega poskusa. Sodelovale bodo CSR, Avstrija, Italija, Jugoslavija in Madžarska. Od vsake države bosta sodelovali prvi dve moštvi na prvenstveni lestvici. V finalnem kolu bo le osem moštvev in sicer pet prvakov in tri drugoplasirani. Od petih drugoplasiranih se je Češkoslovaška plasirala v finalno kolo po zrebu, ostali drugoplasirani pa morajo igrati med seboj tekme, in sicer Jugoslavija II-Italija II-ter Avstrija II-Madžarska II (29. junija in 3. julija povratna tekma).

V drugem kolu bo Jugoslavija ali Italija igrala proti CSR II, Madžarska I-Avstrija I, Italija I-CSR I, Madžarska II ali Avstrija II-Jugoslavija I. Nadaljnjo razvrstitev pa bodo določili na sestanku, ki bo v Beogradu.

Kmalu bodo v prodaji vstopnice za prihodnjo olimpiado v Melbournu

Pisali smo že, da je pred dnevi Avery Brundage, predsednik Mednarodnega olimpijskega odbora, obiskal olimpijsko naselje v Melbournu ter pri tem izrazil zadovoljstvo nad napredkom v gradnji kakor tudi zaradi same udobne ureditve naselja. Toda preden je do tega prišlo! Saj je Brundage za ultimativno opozorilo organizatorje prihodnje olimpiade, da bodo izročili organizacijo drugim, če se ne bodo mogli do določenega termina prepričati, da so v Melbournu dali na razpolago dovolj sredstev za pravočasno graditve v vsega potrebnega za olimpiado.

Ko je pred dvema letoma mednarodni olimpijski odbor določil Melbourn za prizorišče prihodnjih olimpijskih iger, se je doma oglašil ugleden avstralski športni funkcionar v croketu, ki je — obenem s tenisom — najbolj domačena igra na tej celini, in svojim rojakom na glas povedal tole:

»Toda, zakaj moramo prav mi izdati toliko denarja in kaj moramo konec koncev porušiti naš stadion Cricket Ground za te blazne grško-rimске igre?«

Medtem se je vihar za denar in vse drugo že davno poletel, vendar je moral Avstralijski pred dokončnim začetkom del, ki so zvešana s tako svetovno športno prireditvijo, prebrskati čisto neko krizo. Avstralski organizatorji so se začeli naenkrat ohlajati za usesi ter zmerom bolj kesati, da so preveliki to nalogi in malo je manjkalo, da je niso sploh opustili. Toda pešica do kraja vztrajnih delavcev je Melbournu prihranila to pomizanje, da bi se bila morala že po prejetem naročilu odreči te postavitvi.

Prav gotovo naloga, kakršne so se lotili Avstralijski, ni majhna, toda zdaj je kaže, da jo bodo tudi izvedli, kakor se spodobi ali morda celo bolje, kakor marsikateri bolj izkušeni narod. Pomisliti je treba, če šteje ta dežela komaj 9 milijonov prebivalcev in da morajo, če hočejo opraviti to veličansko delo, vse prijeti za delo dobesedno. Vse to zadnje, če nečisto razočarati športnikov in gledalcev, ki bodo iz vsega sveta prispeli tjakaj.

Nekaj bo dala država, nekaj bo dala mestna občina v Melbournu, nekaj pa pokrajinska

EVROPSKO PRVENSTVO V ODOBJKI BO LETOS V BUKAREŠTI

Mariborčan Vlado Skerbinjek steber jugoslovanske reprezentance

Z državnim grbom na prsih je igral 22-krat, najbolj pa se spominja tekme s Francozi v Lizboni in z Američani v Beogradu

V odbojki so Jugoslavlani gotovo med močnejšimi državami. Pri tem velja se spomniti, da so bili v odbojki vedno med prvimi ali sploh prvi Slovenci. In če hočemo biti še natančneji, tedaj moramo povedati, da so bili zlasti močni odbojkarji v Mariboru. Iz Maribora je tudi državni reprezentant in zgošče najboljši jugoslovanski odbojkar Vlado Skerbinjek. Ko je nedavno vstopil v Beograd, gostoval na Poljskem in v CSR, se je okrepila s Skerbinjekom.

Danes 25-letni absoluten kmet je na zunaj kaže lik pravega športnika. Skoraj 190 cm je velik, širokih pleč in krepkih mišic. Rodil se je v Rušah pri Mariboru, kjer je že pred vojni igral odbojko, vendar danes o tem trdi: »To sploh ni

bila odbojka! Predvsem ga je vedno veselila atletika (brez treninga skače 165 cm v višino in meče kroglo 11,50 m), pa tudi nogometni vratar je bil. Leta 1949 je prvič nastopil na slovenskem mladinskem prvenstvu v ekipi Branika. Nato je delal na avtostradi Zagreb-Beograd, kjer ga je odkril njegov poznejši učitelj in takratni državni reprezentant Miloš Kosce. »To je človek, ki ni samo izvrsten poznavalec odbojke, temveč tudi odlični pedagog, saj zna v mladim človeku pravilno usmeriti preključevanje energije. Zato ima tudi on največ zaslug, da sem stopil na pot, ki me je pozneje privedla v državno reprezentanco pravi danes o njem govori Vlado Skerbinjek. Kot reprezentanca avtostrade, v kateri so se poleg Skerbinjeka znašli še trije

Mariborčani: Sedivy, Boecio in Franci Vračko, so na državni ravni bili to v Beogradu prvi reprezentanci Amerike. Na ameriški ekipi je vodila prva naša reprezentanci z 20. Točkovno smo zaigrali zares odlično. Bili smo več v zrakah kot na tleh kot na nogah in sploh nam je osvojiti prvo mesto.

Na prvem evropskem šampionatu 1. 1951 je Vlado prvič oblekel državni dres. Takrat je Jugoslavija zasedla 5. mesto. Vse od tlej jugoslovanska reprezentanca ni več nastopila brez njega. V Parizu, Lizboni, Reggio Emiliji, Beogradu, Bologni, Modeni, Zagrebu, Carigradu, Solunu in drugod je Vlado 22-krat nosil državni grb na prsih in dosti prispeval k temu, da v zadnjih dveh letih Jugoslavija ni doživela nobenega poraza. Letos v juniju čaka Jugoslavija resna preizkušnja na evropskem šampionatu v Bukarešti in Vlado meni, da bo to največja letneste evropsko prvenstvo do sedaj, da pa so Jugoslavlani zanj tudi kar najbolj pripravljeni. Zaradi sodelovanja vseh odličnih reprezentance vzhodnih dežel bi bilo drugo ali tretje mesto krasen uspeh za jugoslovanski odbojkarjski sport.

»Najbolj sta mi ostali v spominu dve tekmi. Prva je bila izena na velikem turnirju v Lizboni, na katerem smo se v finalu srečali z izredno razpčlenimi Francozi, ki so v očiščeni 5. setu vodili že s 5:0. Takrat pa se nam je kodprlov in osvojili smo set in s

vanju domačih postolstev. Razsajanje v olimpijski vaji bodo poslovala nepretrgoma od sedmih jutraj do desetih zvečer. Preručnari so, da bo v vas potrošila dnevno 4000 litrov mleka, 2 tona mesa, več kot 3 tone južnega sadja in drugih izbranih dobrin. Hrana bo kuhana na plinskih štedilnikih, atleti pa bodo lahko dobili v bifejih tudi vino ali pivo, žganih pijač pa ne.

Kakor organizacija in upravna stran, tako gre z roko v roki v naglem tempu proti koncu tudi tehnična ureditev olimpijskega mesta. Glavni stadion se uvodoma omenjeni Cricket Ground so popravili in povečali do treh nadstropij, tako da bo lahko najmanj polovica od 104.000 gledalcev, ki bodo imeli prostora v njem, obenem tudi pod streho v slabem vremenu. Dalje imajo pripravljena še nekatera druga tekmovališča v kritih prostorih, naključje pa je naneslo, da so v zadnjem času morali zaradi požara popolnoma na novo sezidati krit stadion po najdobnejših vzorih v zapadnem delu mesta, kjer bo lahko prisostvovalo vsaki prireditvi okrog 12.000 gledalcev. Mimo tega bodo imeli olimpijski gostje na voljo še celo vrsto pomožnih stadionov in igrišč za vžebanje zase ali v skupinah med seboj. Izvedbo nekaterih prireditev so morali seveda organizatorji prenesti zunaj mestnega področja, tako med drugim sabljanje in pa veslanje ter jadranje, za kar imajo seveda v Avstralijski celoti vrsto najidealnejših terenov, ki se z namisi po Evropi — razen morda na Finskem ne dajo primerjati.

Prirediteljski odbor je zdaj začel že s podrobnějšími pripravi za razporedajo vstopnic. Za prodajo bo pripravil približno 1.500.000 vstopnic, ki bodo tiskane v petnajstih različnih barvah, v vsaki za drug dan olimpiade. Te vstopnice bodo razdelili med najmanj 10.000 agencij po vsem svetu, obenem z njimi pa tudi cele kupe propagandnih brošur z natančnim razporedom sedežev, tako da si bo lahko vsak zainteresiran na drugem koncu sveta že za 20 mesecev naprej natančno izbral svoj sedež na tekmi in ob uri, — ko bo hotel prihod, — zimo ploksati na olimpijskih klopedah v Avstralijski Lepo bo to, koda drago pa tudi...

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 10. t. m. z začetkom ob 15. uri barvni film:

Pustolovec iz Luisiane

Igralci: TYRONE POWER, PIPER LAURIE, JULIA ADAMS

Romantičen film, poln neverjetnih srečanj.

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

Orientalne noči

Igrajo: CORNEL WILDE in EVELYN KEYES

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

Milost za tistega, ki pade

Igra AMEDEO NAZZARI

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

PLAMENI V RALUTI

Igrajo: DENIS DARCEL in PATRIC KNOWLES

Čenjenim obiskovalcem veselo praznike

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

Milost za tistega, ki pade

Igra AMEDEO NAZZARI

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

PLAMENI V RALUTI

Igrajo: DENIS DARCEL in PATRIC KNOWLES

Čenjenim obiskovalcem veselo praznike

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

Milost za tistega, ki pade

Igra AMEDEO NAZZARI

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

PLAMENI V RALUTI

Igrajo: DENIS DARCEL in PATRIC KNOWLES

Čenjenim obiskovalcem veselo praznike

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

Milost za tistega, ki pade

Igra AMEDEO NAZZARI

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

PLAMENI V RALUTI

Igrajo: DENIS DARCEL in PATRIC KNOWLES

Čenjenim obiskovalcem veselo praznike

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

Milost za tistega, ki pade

Igra AMEDEO NAZZARI

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

PLAMENI V RALUTI

Igrajo: DENIS DARCEL in PATRIC KNOWLES

Čenjenim obiskovalcem veselo praznike

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

Milost za tistega, ki pade

Igra AMEDEO NAZZARI

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

PLAMENI V RALUTI

Igrajo: DENIS DARCEL in PATRIC KNOWLES

Čenjenim obiskovalcem veselo praznike

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

Milost za tistega, ki pade

Igra AMEDEO NAZZARI

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

PLAMENI V RALUTI

Igrajo: DENIS DARCEL in PATRIC KNOWLES

Čenjenim obiskovalcem veselo praznike

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

Milost za tistega, ki pade

Igra AMEDEO NAZZARI

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

PLAMENI V RALUTI

Igrajo: DENIS DARCEL in PATRIC KNOWLES

Čenjenim obiskovalcem veselo praznike

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

Milost za tistega, ki pade

Igra AMEDEO NAZZARI

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

PLAMENI V RALUTI

Igrajo: DENIS DARCEL in PATRIC KNOWLES

Čenjenim obiskovalcem veselo praznike

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

Milost za tistega, ki pade

Igra AMEDEO NAZZARI

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

PLAMENI V RALUTI

Igrajo: DENIS DARCEL in PATRIC KNOWLES

Čenjenim obiskovalcem veselo praznike

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

Milost za tistega, ki pade

Igra AMEDEO NAZZARI

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

PLAMENI V RALUTI

Igrajo: DENIS DARCEL in PATRIC KNOWLES

Čenjenim obiskovalcem veselo praznike

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

Milost za tistega, ki pade

Igra AMEDEO NAZZARI

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

PLAMENI V RALUTI

Igrajo: DENIS DARCEL in PATRIC KNOWLES

Čenjenim obiskovalcem veselo praznike

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

Milost za tistega, ki pade

Igra AMEDEO NAZZARI

V ponedeljek, 11. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

PLAMENI V RALUTI

Igrajo: DENIS DARCEL in PATRIC KNOWLES

Čenjenim obiskovalcem veselo praznike